

Werkstuk Scholieren.com

Werkstuk Aardrijkskunde Kinderarbeid in Bangladesh

Dagmar

Inleiding

Ik heb voor het onderwerp kinderarbeid in Bangladesh gekozen, omdat het me interessant leek om te onderzoeken wat kinderarbeid betekent voor een land. Kinderarbeid is in onze ogen alleen maar afschuwelijk, maar voor een arm land als Bangladesh is het een grote bron van inkomsten en heeft het een andere betekenis dan voor ons. Ik heb voor het land Bangladesh gekozen, omdat ik al eerder een werkstuk over Bangladesh heb gemaakt. Wat ik toen al heb gelezen over Bangladesh heeft toch wel indruk op me gemaakt.

Win

een weekend Breda met 3 vrienden en...

ontdek de leukste studentenstad van het zuiden!

KLIK HIER →

OPEN DAG 7 november a.s.

Aangeboden door: **NHTV** internationaal hoger onderwijs Breda

een weekend Breda met 3 vrienden en...
Ontdek de leukste stad van het zuiden!
Aangeboden door:
NHTV internationaal hoger onderwijs Breda
OPEN DAG 7 november a.s.

scholieren
.com

Bij veel mensen is Bangladesh niet zo bekend. Toch zou het niet slecht zijn om wat meer over dit land te weten te komen, want dat zou kunnen helpen om één van de vele problemen die Bangladesh kent op te lossen, namelijk kinderarbeid. Dit zal niet van de een op de andere dag gebeuren, want het is in dit land voor velen een grote bron van inkomsten, voor gezinnen en voor werkgevers. Het is dus een belangrijke factor die bijdraagt aan het leven in Bangladesh.

Op welke manier kinderarbeid bijdraagt aan het leven in Bangladesh wil ik in dit werkstuk duidelijk proberen te maken. Mijn onderzoeksvraag is daarom: 'Wat is de rol van kinderarbeid in de economie van Bangladesh?' Om deze vraag te kunnen beantwoorden heb ik eerst onderzocht wat kinderarbeid precies inhoudt. Daarna behandel ik de oorzaken van kinderarbeid en de economische situatie in Bangladesh. Ook de gevolgen van kinderarbeid en de mogelijke oplossingen die er voor zijn komen aan bod. Daarna behandel ik de vraag of het verbieden van kinderarbeid wel gunstig is voor het land en de gezinnen zelf. Als laatste heb ik een apart hoofdstukje gemaakt over BRAC. BRAC is een organisatie die speciale scholen in Bangladesh heeft gesticht om kinderen een betere toekomst te geven. Ik heb dit gedaan omdat ik het heel goed vind dat er zo'n organisatie als BRAC bestaat.

Wat wordt er verstaan onder kinderarbeid?

In dit werkstuk ga ik uit van de definitie die in het Verdrag van de Rechten van het kind is beschreven. Deze definitie is: 'arbeid door kinderen jonger dan 15 jaar die schade berokkent aan de lichamelijke of geestelijke ontwikkeling.' Het verdrag is op 20 november 1989 aangenomen door de Verenigde Naties en werd door bijna alle lidstaten ondertekend. Met dit verdrag kregen kinderen voor het eerst rechten en plichten en werden ze als een aparte groep beschouwd.

Om te begrijpen waar dit werkstuk over gaat is het natuurlijk wel noodzakelijk om te weten wat kinderarbeid eigenlijk precies inhoudt. Belangrijke kenmerken van kinderarbeid zijn lage lonen, lange dagen (12 uur per dag is niet abnormaal) onder gevaarlijke en ongezonde werkomstandigheden. Die omstandigheden zijn vaak donkere ruimtes waar weinig frisse lucht binnenkomt. De ruimtes zijn vaak afgesloten om te voorkomen dat de kinderen ontsnappen. Het werk dat deze kinderen doen varieert van werken op het land tot werken in de textielindustrie. In de textielindustrie werken vooral jonge meisjes. Zij zijn handig en goedkoop. Meisjes werken ook als dienstmeisje bij rijke families. Vaak worden die meisjes in de families misbruikt en mishandeld. Graag zouden ze weg willen, maar ze moeten

wel blijven om voor geld te zorgen. Het loon dat de kinderen verdienen ligt tussen de 95 cent en f7,60. Bij dit loon is de ene keer wel en de andere keer geen voedsel en onderdak inbegrepen. Vaak komt het er op neer dat van het loon net een brood gekocht kan worden.

Kinderarbeid in Bangladesh

Bangladesh is een land met ± 125 miljoen inwoners. Van die 125 miljoen inwoners is 38% jonger dan 15 jaar en daarvan werkt ongeveer 23 %. Dat komt neer op ruim 10 miljoen werkende kinderen! Het grootste deel van de werkende kinderen is meisje. Dit komt doordat meisjes toch uitgehuwelijkt worden en het dus niet zo belangrijk is dat ze naar school gaan, om later een goed inkomen te kunnen verdienen. Een goed alternatief is dus werken. Voor jongens ligt dit nog iets anders. Zij gaan iets vaker naar school, ook al is het percentage dat naar school gaat nog altijd laag. Van de jongens gaat tweederde naar school en van de meisjes slechts de helft.

Wat zijn de oorzaken van kinderarbeid?

Voor het bestaan van kinderarbeid zijn verschillende oorzaken te noemen. De oorzaken die ik hier opnoem zijn vast niet de enige oorzaken, maar volgens mij wel de belangrijkste. Deze oorzaken zijn:

? Veel mensen in Bangladesh leven in grote armoede. Voor veel gezinnen is er te weinig inkomen om het gezin te kunnen onderhouden. Kinderen moeten van de ouders gaan werken om voor meer inkomen te zorgen. Ze zijn zelf vaak blij als ze een steentje bij kunnen dragen aan het huishouden thuis.

? Voor veel volwassenen is geen werk te vinden. Dit komt voor een deel, doordat de kinderen dit werk doen. In plaats van dat de ouders werken voor geld, werken de kinderen. Een andere reden hiervoor is dat de bevolking sneller stijgt dan het aantal banen in Bangladesh.

? De reden dat kinderen het werk doen dat de ouders ook zouden kunnen doen, is dat kinderen goedkoper en handiger zijn. Vooral in de textielbranche kunnen werkgevers de kleine kinderhandjes van jonge kinderen goed gebruiken.

? Kinderen laten over het algemeen meer over zich heen gaan en bieden minder weerstand dan volwassenen. Ze zijn in feite weerloos.

? Veel ouders hebben ook grote schulden. Om die schulden af te kunnen lossen, laten ze hun kinderen werken voor de geldlener. Zo worden de kinderen vaak het bezit van de geldlener, want als ze niet voor hem werken blijft de schuld en zal die schuld ook alleen maar groeien.

? Eén oorzaak van kinderarbeid ligt ook in het buitenland. Verschillende

buitenlandse bedrijven vestigen zich in landen met kinderarbeid of kopen daar hun grondstoffen, omdat het werk en de producten daar goedkoper zijn. Hierdoor neemt de vraag naar kinderarbeid alleen maar toe.

? Als laatste oorzaak wil ik het gebrek aan onderwijs noemen. Veel kinderen zijn niet geschoold. Het enige wat de kinderen dus kunnen, is werken. Dat ze niet naar school gaan komt doordat het onderwijs in Bangladesh te duur is en er ook vaak geen mogelijkheid voor is. De overheid lijkt het ook niet zo belangrijk te vinden, want ze besteedde in 1998 slechts 2% van haar begroting aan onderwijs. In Nederland is dit 18%. Daarbij komt nog eens dat zo'n 70% van dat geld naar de steden gaat terwijl 80% op het platteland woont. Deze cijfers maken nu wel duidelijk dat maar een heel klein deel van de jeugd naar school gaat.

Hoe is de economische situatie in Bangladesh?

In Bangladesh heerst veel armoede en de economie is puur op overleven gericht. Ik zet de volgende feiten even op een rijtje:

- Het Bruto Nationaal Product van Bangladesh per hoofd van de bevolking lag in 1993 rond de f385,00.
- In 1997 waren de totale inkomsten 7.31 miljard gulden en de totale uitgaven 11.05 miljard gulden.
- De inflatie is hoog, in 1998 was dit 7%.
- De import in 1999 bedroeg 11.39 miljard gulden en de export bedroeg 8.67 miljard gulden.
- De ontwikkelingshulp is ongeveer f22,00 per persoon.
- De buitenlandse schuld in 1992 was 20 miljard gulden.

In 1999 was de bevolkingsgroei ca. 7.7%, terwijl de groei van het BNP slechts 5% was. Dit laat al zien dat de economie in Bangladesh niet optimaal is. Relatief gaan de mensen in Bangladesh er steeds meer achteruit. Daar moet dus zeker iets aan gedaan worden.

Waar vindt kinderarbeid plaats?

Kinderarbeid vindt vooral plaats in de textielindustrie en in de landbouw. Daar is veel vraag naar jonge kinderen, omdat ze handiger en goedkoper zijn dan volwassenen. Ook klagen ze minder snel. Ze zijn gewoon makkelijker te gebruiken. De textielindustrie vormt een grote bron van inkomsten voor de economie van Bangladesh. In 1989 waren er ruim 720 kledingfabrieken die exporteerden naar het buitenland. Je zou dus kunnen zeggen dat het wel belangrijk is dat dit werk er blijft, want anders zou het verschil tussen import en export nog groter worden en dit zou

slecht zijn voor de economie in Bangladesh. Dit werk zou alleen beter gedaan kunnen worden door volwassenen. Naast het werk in de textielindustrie en in de landbouw, werken kinderen ook als straatverkoper en de meisjes in de seksindustrie. Zelfs kinderen die in de seksindustrie werken worden gedwongen door hun ouders, omdat het geld belangrijker is dan het werk dat ze ervoor moeten doen.

Wat zijn de gevolgen van kinderarbeid?

Kinderarbeid heeft grote gevolgen voor de kinderen. Deze gevolgen zijn grof te verdelen in geestelijke en lichamelijke gevolgen.

Geestelijke gevolgen:

? De kinderen lopen, doordat ze niet naar school gaan, een grote achterstand in hun geestelijke ontwikkeling op. Door deze achterstand krijgen ze ook geen kans om hogerop te raken, ze zijn niet geschoold en zijn in de ogen van veel werknemers alleen geschikt om te werken in fabrieken of op het platteland.

? Ook doordat ze hun ouders weinig zien wordt de ontwikkeling belemmerd. De kinderen moeten veel uren per dag werken en als ze thuis komen eten ze en gaan dan direct slapen. Het contact met de ouders is dus minimaal. Er zijn ook kinderen die hun ouders bijna nooit zien, omdat ze slapen en eten op hun werkplek.

Lichamelijke gevolgen:

? Door het harde werken en te weinig slapen in vergelijking met werken, raken de kinderen uitgeput. De kracht in hun lichaam neemt af en veel kinderen zijn regelmatig ziek. Voor de zieken is er geen of bijna geen zorg. Medicijnen zijn er niet en al helemaal geen ziekenhuizen waar ze kunnen verblijven als ze ziek zijn.

? De kinderen in de fabrieken werken hele dagen in een donkere ruimte met weinig frisse lucht. Doordat ze zo weinig daglicht hebben, gaan ze steeds slechter zien.

? Veel kinderen en dan vooral meisjes worden mishandeld en misbruikt. Hun werkgevers maken misbruik van hun positie en de kinderen strubbelen toch niet tegen.

Welke mogelijke oplossingen zijn er voor kinderarbeid?

Er bestaat geen oplossing die kinderarbeid van de een op de andere dag kan stoppen, maar er zijn wel oplossingen te bedenken die kinderarbeid op de lange termijn kan stoppen. Deze oplossingen zijn:

? Het scheppen van werkgelegenheid voor volwassenen. Dit is natuurlijk makkelijker gezegd dan gedaan, want de werkgelegenheid voor volwassenen is er wel, maar wordt gewoon gedaan door kinderen. Om dit te voorkomen zou er een strenge controle moeten komen op kinderarbeid. Volwassenen moeten dat werk wat nu hun kinderen doen, zelf gaan doen.

? Om de bevolkingsgroei af te remmen zouden er speciale voorlichtingsprogramma's voor vrouwen en meisjes moeten komen. Als de bevolkingsgroei daalt, daalt ook het aanbod van arbeid en daarmee de werkloosheid.

? Om de vraag naar kinderen te verminderen zou er een verbod moeten komen op het kopen van producten die door kinderen gemaakt zijn. Dan moet er echter wel eerst voor gezorgd zijn dat er ander werk is voor de volwassenen anders hebben ze helemaal geen inkomen meer.

? De overheid moet meer geld beschikbaar stellen voor onderwijs en het basisonderwijs geheel gratis maken. Kinderen krijgen zo meer de gelegenheid om zich te scholen en dat is alleen maar goed voor later. Dan hebben ze meer mogelijkheden op een beter baan om meer inkomen te krijgen. Als de kinderen naar school gaan, moeten werkgevers wel ouderen aannemen, omdat er anders geen werknemers zijn.

? Ook de wetten zouden aangepast moeten worden. Er geldt in Bangladesh een leerplicht tot 10 jaar, maar voor je 14e mag je niet werken. Dit is eigenlijk wel een beetje tegenstrijdig, want kinderen die op hun 10e stoppen met school moeten van de regering dus 4 jaar niks doen. Om dit te veranderen zou de regering een nieuwe wet moeten maken waarin de leerplicht verhoogt wordt tot minstens 14 jaar.

? Vooral de overheid zou iets moeten doen aan kinderarbeid. De controle op kinderarbeid zou veel strenger moeten zijn, want ook al is kinderarbeid wettelijk verboden, het komt nog steeds voor.

Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind

Met het Verdrag inzake de Rechten van het Kind is al een begin gemaakt om de positie van kinderen te verbeteren. In dit verdrag staan meerdere artikelen die hieraan mee moeten helpen. De belangrijkste artikelen zijn:

Artikel 3: Bij alle maatregelen betreffende kinderen moet het belang van het kind de eerste overweging zijn.

Artikel 12 en 13: Elk kind is in staat zijn eigen mening te vormen en die mag hij ook vrij uiten in alle aangelegenheden die het betreffen.

Artikel 15: Elk kind heeft recht op vrijheid van vereniging en vreedzame vergadering.

Artikel 26: Alle kinderen hebben recht op sociale zekerheid.

Artikel 28: De verdragsstaten zijn verplicht deze rechten te erkennen. Zij moeten ook maatregelen nemen om het recht op onderwijs te garanderen door onder andere primair onderwijs verplicht te maken en voor iedereen kosteloos ter beschikking te stellen, de vormen van voortgezet onderwijs aan te moedigen en maatregelen te nemen om regelmatig schoolbezoek te bevorderen.

Artikel 32: De verdragsstaten moeten aan elk kind het recht op rust en vrije tijd en op deelneming aan het culturele en artistieke leven garanderen.

Wat betreft kinderarbeid is dus vooral artikel 32 belangrijk. Dit artikel gaat speciaal over kinderarbeid. Hierin staat onder andere dat kinderarbeid verboden is.

Wat is BRAC en wat doen ze?

BRAC (Bangladesh Rural Advancement Committee) is een organisatie die drie projecten in Bangladesh heeft lopen. Eén daarvan is een speciaal onderwijsprogramma voor plattelands-kinderen van 8 tot en met 14 jaar. De meisjes krijgen vaak voorrang omdat vooral zij, bij het onderwijs er buiten vallen. Belangrijk bij de zogenaamde Hard to Reach School is de rol van de ouders. Omdat de ouders zo belangrijk zijn, worden de scholen alleen opgestart als de ouders daarom vragen. De scholen zijn vaak gebouwd door de ouders en zijn klein en eenvoudig. Het onderwijs is gratis ook krijgt elke leerling schrijfmateriaal. BRAC kent twee soorten onderwijs: Non-Formal Primary Education, dit is 3-jarig onderwijs voor kinderen van 8-10 jaar en Primary Education for Older Children, dit is 2-jarig basisonderwijs voor kinderen van 11-14 jaar die eerder nog niet de kans hadden om naar school te gaan. Per school worden maximaal 30 leerlingen toegelaten en voor meer leerlingen worden er gewoon meer scholen gebouwd. De leerkrachten komen uit de plaats zelf waar de school is en krijgen om zo goed mogelijk les te kunnen geven elke maand bijscholing van BRAC. Als de kinderen klaar zijn op de BRAC-school gaan veel leerlingen (zo'n 95%) verder leren op een hogere school. Dit hoge percentage laat al zien dat de BRAC-scholen een succes zijn. In 1996 waren er al meer dan 36000 BRAC-scholen. Deze scholen zijn dus zeker de moeite waard en zijn een goede stap in de richting om Bangladesh uit het diepe dal te halen.

Hoe ziet een schooldag eruit?

De lessen zien er heel anders uit als wij gewend zijn. Er wordt bijvoorbeeld maar 2 uur per dag lesgegeven en het tijdstip waarop dat gebeurt is niet altijd hetzelfde. De docenten geven het liefst 's morgens les, want dan zijn de kinderen nog fit, maar de ouders willen dat ze het liefst 's avonds naar school gaan, omdat dan het

werk op het land klaar is. De kinderen hebben 3 vakken: lezen en schrijven, rekenen en sociale vaardigheden. Bij alle lessen wordt rekening gehouden met het leven op het platteland. Bij rekenen krijgen ze bijvoorbeeld les in opbrengsten berekenen en bij sociale vaardigheden komen het land en de wereld aan bod. Ook de boeken zijn aangepast, de situaties die daarin worden beschreven zijn situaties die voor de kinderen bekend zijn, het water bijvoorbeeld komt ook in het boek uit een waterpomp en niet uit de kraan. De lessen zelf worden in de vorm van een discussie of rollenspel gegeven. In de pauzes die er tussen elke les zijn doen de kinderen spelletjes of gymnastiek.

Is het verbieden van kinderarbeid gunstig of ongunstig?

Deze vraag is van verschillende kanten te bekijken. Om op deze vraag een antwoord te geven moet je eigenlijk op drie vragen een antwoord geven. Is het voor de kinderen gunstig, voor het gezin en is het gunstig voor het voor het land? Ik zal per vraag een antwoord proberen te geven.

Is het voor de kinderen gunstig?

Ik denk dat dit de makkelijkste vraag is, waarop je simpel ja kan zeggen. Het is voor de gezondheid en voor hun ontwikkeling gunstig. Als ze niet meer hoeven te werken in de ongezonde omstandigheden en meer in de frisse lucht zijn en meer daglicht zien, zullen ze beter zien en minder ziek zijn. Ook zullen ze zeker minder mishandeld en misbruikt worden. Voor hun ontwikkeling is het beter als ze in normale omstandigheden opgroeien. Gewoon thuis en op school. (Om naar school te kunnen moeten dan natuurlijk wel de eerder genoemde maatregelen getroffen worden.) De kinderen kunnen dan een normale jeugd hebben waarin ze met hun vriendjes kunnen spelen, net als ieder kind dat hier in Nederland doet. Als ze naar school gaan is dit ook alleen maar goed. Met een betere opleiding kunnen ze later een betere baan krijgen, waarbij ze meer inkomen kunnen verdienen.

Is het voor het gezin gunstig?

Hierop kun je volgens mij nee en ja op antwoorden. Nee, omdat er een inkomen minder is voor het gezin. De kinderen werken voornamelijk om geld te verdienen voor thuis. Als ze hiermee stoppen zal er dus een deel van het inkomen wegvallen. Dit zal de armoede binnen een gezin op korte termijn alleen maar verergeren. Op lange termijn zal het antwoord ja zijn. Als de kinderen niet meer werken zullen werkgevers gedwongen zijn om volwassenen aan te nemen voor hun werk.

Volwassenen krijgen normaal gesproken meer loon en zullen het tekort van de kinderen dus opvullen.

Is het voor het land gunstig?

Voor het land zal het niet zo heel veel uitmaken, want of het werk nou door kinderen of volwassenen wordt gedaan, het werk en dus de inkomsten blijven. Wel zal de winst in het begin minder zijn door de duurdere arbeid. Dat is natuurlijk logisch, want volwassenen kosten nou eenmaal meer. Aan de andere kant zijn beter opgeleide kinderen later wel beter voor het land. Het land kan zich positief ontwikkelen en de welvaart zou kunnen stijgen. In praktijk zal dit waarschijnlijk niet zo makkelijk zijn, maar ik denk dat het uiteindelijk toch beter is dat kinderarbeid afgeschaft wordt en de kinderen naar school gaan en volwassenen hun werk doen.

Conclusie

Kinderarbeid betekent lang werken voor een laag loon in vreselijke omstandigheden. De kinderen zijn hiertoe gedwongen omdat ze het geld nodig hebben, omdat er grote armoede is in Bangladesh. Bangladesh heeft al jaren een schuld aan het buitenland en export lijkt heel belangrijk omdat dat nog voor een beetje inkomen zorgt. De ouders hebben schulden en om die af te lossen moeten de kinderen werken omdat werkgevers liever kinderen aannemen in plaats van volwassenen, want kinderen zijn handiger en klagen minder. De gevolgen zijn groot: de gezondheid van de kinderen gaat achteruit en kinderen gaan niet naar school. Verbieden lijkt in eerste instantie niet gunstig, omdat het de armoede eerst alleen maar zal vergroten, maar als er alternatieven zijn om inkomen te verdienen is het afschaffen van kinderarbeid zeker gunstig. Voor het afschaffen moet er een strenge controle komen op het voorkomen van kinderarbeid. Daarbij moet het buitenland zo slim zijn om geen producten te kopen of te laten maken door kinderen, omdat dat goedkoper is.

In de economie speelt kinderarbeid dus een grote rol. Kinderarbeid zorgt voor geld en dat geld is hard nodig voor de economie. Een deel van de producten die gemaakt worden, worden weer gekocht door het buitenland. Je zou dus kunnen zeggen dat deze export noodzakelijk is voor Bangladesh. Het zou voor de kinderen wel veel beter zijn als de arbeid door volwassenen gedaan zou worden. De export zou dan wel gewoon kunnen blijven, want dat moet. Kinderen krijgen echter geen gelegenheid om naar school te gaan, omdat ze moeten werken. Als ze wel naar school zouden gaan zou dit juist voor de toekomst wel eens heel goed voor Bangladesh kunnen zijn. Beter opgeleide kinderen kunnen alleen maar de welvaart

verhogen.

Mening

Kinderarbeid is vreselijk als het om het lot van de kinderen gaat, maar het is voor mij al iets minder erg als ik eraan denk dat het in Bangladesh nodig is. De mensen daar hebben weinig keus. Zolang er geen alternatieve oplossingen zijn moeten kinderen wel blijven werken om te kunnen overleven. Ik keur het zeker niet goed, want het is geen goede manier van leven. Normaal gesproken zorgen de ouders voor geld voor de kinderen, maar hier is het vaak andersom. Het leefpatroon zou veranderd moeten worden zodat volwassenen kunnen werken in plaats van de kinderen. De kinderen zouden naar school moeten kunnen gaan zodat ze beter geschoold zijn en zo kunnen helpen om de welvaart te vergroten en de armoede te bestrijden. Ik vind het verkeerd van de overheid dat er geen controle is op kinderarbeid. Ook al is het verboden, het is er wel en dat zou niet moeten kunnen.